

Ukázka z knihy: ŽIVOTNÍ CESTA V ZRCADLE MÝTŮ

Liz Greene, Juliet Sharman-Burke. Portál, 2001, ISBN 80-7178-528-8

Původní anglické vydání: The Mythic Journey vyšlo v nakladatelství Eddison Saddington Editions, London. Liz Greene, Juliet Sharman-Burke, 1999.

....

Rodiče a děti

Mýty vyprávějí mnohé příběhy o vztazích mezi rodiči a dětmi. Lidská představitivost vždy nacházela útěchu a osvícení ve vymýšlení příběhů o matkách, otcích, synech i dcerách a o tajemstvích toho, co nás k sobě poutá pevnými citovými vazbami. Dokladem jsou příběhy o směšném hašteření olympských bohů i tragické osudy královských dynastií. Neexistuje žádná varianta vztahu mezi rodiči a dětmi, která by neměla svůj mytický protějšek; neznáme žádné řešení konfliktu, které by nemělo svůj odraz v mytickém vyprávění.

Thetis a Achilleus

Velká očekávání

První z našich rodinných mýtů vypráví o tom, že rodiče od svých dětí neočekávají zrovna málo. Patrně nejdůležitějším tématem tohoto řeckého mýtu je ctižádost, kterou Thetis spojovala se svým synem: chtěla, aby byl bohem. Příběh má smutný konec, ale vyjadřuje hluboký ponor do tajných nadějí, snů a přání, které nevědomky přenášíme na své děti - někdy i k jejich škodě.

Thetis byla mořskou bohyní a vládla všem obyvatelům moře. Bylo načase, aby se provdala, ale nejvyšší bůh Zeus vyslechl proroctví, že pokud se Thetis provdá za boha, narodí se z tohoto svazku syn, který bude mocnější než sám Zeus. Nejvyšší bůh se strachoval o své postavení, a proto provdal mořskou bohyni za smrtelníka jménem Péleus. Smíšené manželství bylo šťastné a dvojice vedla spořádaný a pohodlný život, i když Péleovi občas vadily manželčiny nadpřirozené schopnosti a Thetis zase mívala někdy pocit, že se provdala poněkud pod svou úroveň. Když nastal čas, porodila Thetis syna, kterému dala jméno Achilleus. Jeho otcem byl smrtelník, a proto i dítě bylo smrtelné a stejně jako všechny smrtelné bytosti mělo osudem vyměřeny dny svého pozemského života. Thetis se však s takovými vyhlídkami nespokojila. Sama byla nesmrtelná; nechtěla zůstat věčně mladá a vidět, jak její syn stárne a umírá. Přinesla tedy novorozeně tajně k řece Styx, v jejíž vodách se skrývá tajemství nesmrtelnosti. Podržela nemluvně za patičku a ponořila je do vody. Byla přesvědčena, že mu tím darovala nesmrtelnost. Patičku, za kterou dítě držela, však ve vodách Styxu nesmočila, a proto pata zůstala jediným Achilleovým zranitelným místem. Když Achilleus dospěl a bojoval v trójské válce, byl smrtelně raněn šípem do paty. Přestože získal nesmírnou slávu a nikdy neupadl v zapomnění, nemohla Thetis podvést Osud a proměnit člověka v boha.

VÝKLAD:

Mnozí rodiče si podvědomě přejí, aby jejich děti byly božské, i když většinou nikoli v tom smyslu, jak si to přála Thetis. Nedoufáme, že

naše děti budou žít navždy, ale patrně si přejeme, aby byly lepší, krásnější, nadanější a bystřejší než ostatní děti, aby nepodléhaly obyčejným životním omezením. Žádné dítě nemůže naplnit tato podvědomá očekávání a kterékoli dítě může trpět kvůli tomu, že rodiče ve své zarputilé snaze vychovat z něj nadčlověka přehlížejí jeho obyčejnou lidskost. Někdy také doufáme, že nás naše děti vykoupí - udělají dobře to, co jsme my sami zkazili, prožijí to, co nám bylo v životě odepřeno. Někdy se obětujeme v naději, že děti dodají smysl našemu životu, a nenecháme je žít jejich vlastní život. Když zakopnou a upadnou, jak se to občas stane každému člověku, nebo neprojevují dostatečný vděk za naše úsilí, cítíme se podvedení a zklamání. To vše najdeme v příběhu o Thetis a Achilleovi.

Božská matka Thetis, která chce, aby její dítě bylo božské stejně jako ona a nepodobalo se svému smrtelnému otci, je také ztělesněním jistého postoje vůči mateřství. Jestliže si matka přeje své dítě bezvýhradně vlastnit a nechce nebo nedokáže se dělit s někým o jeho lásku, vyvstane mnoho potíží. Svazek Thetis a Pélea, jehož potomkem je Achilleus, je obrazem manželství, v němž mezi rodiči panuje nerovnováha. Thetis se cítí být nadřazená Péleovi a doufá, že dítě bude po ní. Je to velmi časté dilema: někdy si tajně vysníme povahu a vlastnosti dítěte a zapomínáme, že k jeho existenci přispěli oba rodiče. Stává se to tehdy, je-li manželství nešťastné nebo nenaplněné. Otcové si někdy idealizují dcery, stejně jako to udělala Thetis se svým synem, a podvědomě se snaží oddělit matku od dcery, aby žádný vetřelec nemohl narušit vazbu mezi nimi a dcerou.

Všechna tato úskalí rodičovství nejsou patologická, ale pouze lidská. Mýty vyprávějí o lidech, i když v nich vystupují bohové. Jak se vyrovnáváme s otázkami přehnaného očekávání a náročnosti? Když uvádíme děti do světa, je naší povinností zacházet s nimi poctivě a spravedlivě. V první řadě si musíme uvědomovat své skryté pocity. Víme-li, že od svých dětí očekáváme příliš mnoho, můžeme jim dávat najevo lásku dokonce i tehdy, když nedosahují výsledků, v jaké jsme doufali. Můžeme je také povzbudit, aby se vydaly cestou, kam je volá jejich srdce a duše, a netrvat na tom, aby se vydaly cestou, po které jsme kdysi chtěli kráčet my sami. Vědomé a zvládnuté city nejsou ničivé. Nevědomé city, které vyústí v nevědomé chování, mohou dítě bolestně ranit. Život žádného rodiče není dokonalý a každý z nás chová v souvislosti se svými dětmi nereálné naděje. Je to lidské a přirozené.

Naše děti však nejsou božské a nenarodily se pro naši slávu ani vykoupení. Manželství Thetidy a Pélea, jež vzniklo díky Diově moudrosti, je obrazem směsice lidské a božské podstaty, která stojí v pozadí počátku každé lidské bytosti. Každé dítě v sobě nese znaky obou rodičů. Budeme-li to mít na paměti a dovolíme-li svým potomkům, aby byli sami sebou, potom nám může tento starý mýtus napomoci, abychom byli moudřejšími a velkorysejšími rodiči.

Héra a Héfaistos

Ošklivé káčátko

Také příběh Héry a Héfaista vypráví o rodičovských očekáváních. V tomto případě se od dítěte neočekává nesmrtelnost, ale tělesná krása, jež by odpovídala obyvateli Olympu. Jako jeden z mála příběhů o bozích končí tento příběh šťastně: Héfaistos nakonec dojde uznání pro své nesmírné nadání a dostane se mu také čestného postavení v rodině. Než si je však zaslouží, musí trpět, a jeho utrpení je nespravedlivé.

Zeus a Héra, nejvyšší božský pár, počali svého syna Héfaista z přemíry vášně ještě před sňatkem. Dítě se však bohužel narodilo jako postižené. Mělo zkroucená chodidla a pohled na jeho kulhavou chůzi a vykloubené kyčle vyvolával u všech nesmrtelných neovladatelné výbuchy smíchu. Héra byla zahanbena, že při vši své kráse a vznešenosti mohla porodit tak nedokonalého potomka, a proto se ho snažila zbavit. Svrhla ho z vrcholu Olympu do moře, ale tam se ho ujala Thetis, vládkyně moře.

Devět let zůstal chlapec skrytý v mořských vodách. Byl však nadaný a trávil svůj čas výrobou nesčetných nádherných předmětů pro své přítelkyně, mořské nymfy. Pochopitelně se také hněval na matku kvůli tomu, jak se k němu zachovala, a když dorostl a zesílil, zosnoval vychytralou odplatu. Jednoho dne dostala Héra od svého nepřítomného syna dar - byl to nádherný zlatý trůn, umně tepaný a zdobený. Nesmírně potěšená Héra se na trůn posadila, ale když chtěla povstat, náhle ji spoutala neviditelná pouta. Ostatní bohové se marně snažili ji vyprostit. Mohl ji vysvobodit jedině Héfaistos, který však nechtěl opustit mořské hlubiny. Bůh války Ares, jeho popudlivý bratr, se snažil vyvléci ho z moře násilím, ale Héfaistos po něm vrhal žhavé kusy železa. Úspěšnější byl nakonec Dionýsos, Héfaistův nevlastní bratr a bůh vína: podařilo se mu Héfaista opít. Položil opilého bratra na osla a přivezl ho na Olymp.

Héfaistos však nadále odmítal spolupracovat a kladl si podmínky. Chtěl za ženu nejkrásnější z bohyň, Afroditu. Od té doby zavládl mezi Hérrou a jejím synem mír. Héfaistos zapomněl na svou původní zahořklost a nasadil život, aby ochránil matku, když ji Zeus bil. Rozzuřený Zeus popadl syna za nohu a mrští jím z nebes dolů. Později se Héfaistos znovu dostal na Olymp a usmířil se i s otcem. Od těch dob působil mezi nesmrtelnými Olympany jako mírotvorce.

VÝKLAD:

Příběh vypráví o tom, jak bychom často chtěli, aby naše děti nebyly samy sebou, ale spíše odrazem nás samých. Kolik fyzicky přitažlivých rodičů by si přálo dítě, které bude krásné a bude odrazem jejich půvabu? Někdy také doufáme, že děti rozvinou naše zanedbané nadání či převezmou rodinný podnik. Bez ohledu na to, čím jsme nebo bychom chtěli být, doufáme, že naše děti dojdou dále než my. Než objevíme jejich skutečnou hodnotu, častokrát je zraňujeme.

Uvedený příběh je složitý a skrývá v sobě mnoho naznačených motivů. Nemilovaný a nežádoucí Héfaistos nachází přátelství a oporu u bohů moře, kteří ho přijmou ve své vodní říši. Dítě, které není doceněno v kruhu nejbližší rodiny, mívá často štěstí a najde pochopení u prarodičů, u strýce nebo učitele, který rozezná a podpoří jeho schopnosti. Neměli bychom být překvapeni zjištěním, že dítě, na které klademe neopodstatněná očekávání, vůči nám chová odpor a hněv. Héfaistova pomsta je důmyslná. Nechce matku zničit, chce, aby ho přijala. Aby toho docílil, lstivě ji spoutá.

Z čeho jsou zhotovena pouta, z nichž ji nedokáže vysvobodit žádný z bohů? Přestože je Héra krutá a odmítavá, není imunní vůči pocitům odpovědnosti ke svému potomstvu. Není zlá, je jen marnivá a soustředěná sama na sebe, stejně jako bývají lidé. Héfaistos jí připomněl nepromlčitelný rodičovský dluh, který v lidském měřítku vnímáme jako pocit provinění. Cítíme-li vůči vlastním dětem vinu, patrně v hloubi duše víme, že jsme se provinili a nerozeznali skutečnou povahu a hodnotu dítěte. Budeme vysvobozeni teprve tehdy, až si uvědomíme, jak jsme zacházeli s těmi, o nichž tvrdíme, že je milujeme, a až jim místo očekávání nabídneme přijetí.

Héfaistova smířlivá povaha je dokladem toho, že láska překoná rodinné spory a utrpení. **Děti odpouštějí rodičům mnohá opomenutí a nároky, pokud vědí, že skutky byly spáchány neúmyslně, a pokud rodiče dají najevo lítost a pochopení.** Upřímná omluva dokáže zacelit mnohé rány. Héfaistův příběh nás učí, že rány utrpěné v dětství nejsou nevléčitelné. Povzbuzuje nás, abychom hledali skutečnou hodnotu těch, které milujeme, i když nesplňují naše představy o tom, jací by měli být.

Órión a Oinopión

Majetnický vztah otce k dceři

Smutný řecký mýtus vypráví o pokusu otce přivlastnit si dceru a o zkáze, jakou rozpoutá, když se objeví nápadník, který chce odvést milovanou dceru s sebou. Mýtus podhalí temné spodní proudy, jež se mohou objevit v poutech mezi rodiči a dětmi. Příběh vykresluje prudké city a mimořádné okolnosti, s nimiž se v každodenním životě patrně nesetkáme, přesto však nabízí vhled do citových zmatků a slepoty, jež nás postihne, jestliže si vědomě či bezděčně začneme přivlastňovat své děti.

Lovec Órión byl považován za nejhezčího muže, jaký kdy žil. Jednoho dne se zamiloval do Meropé, dcery Oinopiónovy. Oinopión však nebyl obyčejným smrtelníkem, ale synem boha vína Dionýsa, a v hloubi jeho duše dřímaly prudké vášně jeho otce.

Oinopión slíbil Óriónovi, že se smí oženit s jeho dcerou Meropé, ale teprve tehdy, až zbaví kraj strašlivých divokých zvířat, jež sužovala všechny obyvatele. Pro zkušeného lovce to nebyl žádný problém a Órión takový úkol s radostí přijal. Jakmile se úkolu zhostil, oznámil to Oinopiónovi a dychtil po slíbené odměně. Oinopión však hledal důvody, kvůli nimž by mohl svatbu odložit: v lesích dosud číhalo mnoho medvědů, vlků a lvů. Oinopión ve skutečnosti vůbec neměl v úmyslu dceru provdat, protože do ní byl sám zamilován.

Órión byl nesmírně znechucen. Znovu prohledal okolní lesy a Oinopión znovu našel důvody k odkladu svatby. Jedné noci se Órión opil Oinopiónovým lahodným vínem (víno Dionýsova syna bylo skutečně lahodné a bylo silnější než jiná vína), podroušený vtrhl do Meropiny ložnice a zmocnil se jí. Oinopión cítil, že za tento násilný čin má právo se pomstít. Pobízela Órióna k dalšímu pití, až lovec v opilosti tvrdě usnul. Nato Oinopión vypíchl Óriónovi obě oči. Slepého a bezvládného mladíka pohodil na břehu moře. Órión nakonec s přispěním bohů znovu získal zrak a prožil mnohá dobrodružství. Netušíme však, co se stalo s ubohou Meropé - znásilněnou, opuštěnou a uvězněnou pod dohledem otce, který jí nechtěl dovolit, aby se stala plnoprávnou ženou.

VÝKLAD:

Óriónův příběh se nevztahuje pouze k patologickým citovým modelům v rámci rodiny. Je-li zdravé a láskyplné pouto mezi otcem a dcerou rozjitřené procesy probíhajícími v nevědomí, mohou nastat potíže. Otec je obvykle první dceřinou láskou. Mnohý otec zase ve svém malém děvčátku vidí kouzelný obraz krásy a mládí, jež zosobňuje všechny jeho milované romantické sny. To vše je přirozené a radostné a v žádném případě to není patologické. Je-li však otcovo manželství nešťastné nebo nedokáže-li přijímat obyčejná potěšení a neustále touží po magickém "duševním poutu", začne někdy hledat tuto vysněnou dokonalou lásku právě ve své dceři. V tom případě je pro něj samozřejmě obtížné dovolit jí, aby žila nezávislým životem. Nechat odejít milovanou dceru,

zejména s mládencem tak sličným jako je Órión, vyžaduje značnou velkorysost. Óriónova ztepilost a mladistvá mužnost je pro Oinopióna bolestnou připomínkou, že již dávno není tak mladý, jako kdysi býval, a že jeho malá holčička je nyní ženou, která chce mít vlastního silného muže. Mýtus se nezmiňuje o Meropině matce. Otec a dcera žijí ve svém vlastním světě, jenž je charakteristický pro mnoho otců, kteří mají lepší vztah k dceři než k manželce.

Otec, který se snaží udělat ze své dcery svou duchovní partnerku, jí může nenapravitelně ublížit. Projeví se to ve starobylé taktice založené na tvrzení, že dceřin zvolený partner "není dost dobrý". Jestliže otec vnukne své dceři neuskutečnitelné ideály, jak by ho vůbec mohla opustit a šťastně žít s vlastním partnerem? Čím větší láska, tím větší je potenciální zkáza vyrůstající z podvědomého jednání, neboť milující a obdivující dcera bude naslouchat otcově "moudrosti" a na každém nápadníkovi najde nenapravitelné nedostatky.

Všechno nasvědčuje tomu, že Oinopión chce, aby dcera našla ženicha. Budoucí manžel ovšem musí vyhovět jistým požadavkům. Jak bychom mohli otci vyčítat, že chce pro dceru to nejlepší? Otcovy nevědomé vlastnické sklony se tak skrývají za masku těch nejlepších úmyslů. Otec se potom postará o to, že pro jeho dceru nebude nikdo dost dobrý. S čistým svědomím pak zničí všechny klíčící vztahy, které by dcera mohla navázat - skrytě či zjevně, protože je přesvědčen, že mu leží na srdci její blaho. Órión zuří, protože Oinopión neustále posouvá cílovou pásku, a nakonec se Meropé zmocní násilím. Tím ovšem Oinopión získává jedinečný důvod, proč se násilníka zbavit. Od samého počátku ovšem vůbec neměl v úmyslu nechat svou milovanou dceru odejít, protože ji celou dobu chtěl sám pro sebe.

Velký básník Kahlil Gibran (1883-1931) kdysi napsal, že děti se sice rodí skrze nás, ale nepatří nám. Přesto může osamělý otec nabýt dojmu, že je oprávněn zacházet se svou dcerou jako s drahocenným předmětem, který patří pouze jemu. Mladí mohou v životě pokročit kupředu pouze tehdy, když jim staří ponechají volnou cestu. **Je-li dcera při výběru partnera omezována otcovou žárlivostí a musí volit mezi otcem a milencem, mívá to ničivý dopad na její štěstí a její láska zhořkne.**

Děti by neměly být postaveny před takovou volbu; žárlivost drásá srdce každého člověka. Každý otec drží v rukou klíč k naplnění života své dcery: musí jí dovolit, aby se těšila z lásky otce i manžela. Je to nesmírně těžký úkol pro každého otce, ale odměna stojí za to. Nejdříve je však třeba rozpoznat a zkrotit skrytou závist a žárlivost. Mýtus nás učí, že tyto pocity jsou prastaré, obecně platné a ve své podstatě hluboce lidské. Vlastnictví však úzce souvisí s mocí a láska a moc nemohou žít vedle sebe.

Théseus a Hippolytos

Soupeření mezi otcem a synem

Řecký mýtus popisuje šíravou žárlivost, jakou pociťuje otec vůči synovi, o němž se domnívá, že zastíní jeho ztepilost, sílu a sexuální zdatnost. Archetypální motiv staršího muže, jenž se strachuje, že jeho nová mladá žena neodolá přitažlivosti syna z prvního manželství, nacházíme v mnohých legendách. Na tomto pochmurném zániku velkého mytického hrdiny je jedinečný způsob, jímž žárlivost zcela zaslepila Thésea vůči pravdě. Bez této zaslepenosti by nové manželství nikdy nemohlo zničit pouto mezi otcem a synem.

Velký hrdina Théseus, syn boha Poseidóna, porazil strašlivého Minótaura a stal se athénským králem. Vládl spravedlivě a moudře. Neměl ale

Štěstí v lásce: žárlivost na vlastního syna se mu stala osudnou. Jeho vášnivý poměr s krétskou princeznou Ariadnou, která mu pomohla zneškodnit Minótaura, skončil v slzách a Théseus Ariadnu opustil. Bouřlivý milostný poměr s královnou Amazonek Hippolytou skončil tragicky její smrtí, ale z jejich svazku se narodil syn Hippolytos. Nakonec se Théseus oženil s Faidrou, Ariadninou sestrou. V té době už byl Hippolytos silný a krásný mladík s plavými vlasy a šedýma očima, byl vyššího vzrůstu a vznosnější postavy než jeho otec. Vznešený mladík byl předurčen k jezdeckví a cudnému uctívání bohyně Artemis. Théseovu novou manželku Faidru brzy začala stravovat vášeň k nevlastnímu synovi. Faidra přemluvila starou chůvu, aby sličnému princovi celou záležitost vyjevila. Hippolytos byl otřesen a odmítl ji, nato se Faidra oběsila a zanechala po sobě dopis, v němž mladíka obvinila ze znásilnění. Théseus, přesvědčen smrtí manželky a zaslepen hlubokou, ale utajovanou žárlivostí na syna, který ho už téměř zastíňoval svou krásou a zdatností, vyhnal syna z království a uvrhl na něj kletbu smrti, jež mu propůjčil jeho otec Poseidón. Hippolytos řídil své spřežení po kamenité pobřežní cestě vedoucí z Athén, když vtom bůh moře vyslal vysokou vlnu, na jejímž hřebeni spočíval obrovský mořský býk. Hippolytovi koně se při pohledu na něj splašili. Théseovi přinesli už jen mladíkovo tělo, roztráštěné k nepoznání. Král prozřel příliš pozdě. Po těchto událostech se od Thésea štěstí nadobro odvrátilo. Po ztrátě milovaného syna, který by býval zdědil jeho království, se Théseus uchýlil k pirátství. Po neúspěšném pokusu o únos manželky samého vládce podsvětí byl odsouzen ke čtyřletým mukám v říši mrtvých. Po návratu našel Athény tonoucí v bezvládní a anarchii. Opustil své království a vydal se na ostrov Skyros. Tam ho jeho zrádný hostitel svrhl z vysoké skály do moře.

VÝKLAD:

Tento příběh se v psychologické rovině může odehrávat v každodenním rodinném životě. Mnohý muž, zvyklý na světskou moc a uznání, ztotožňuje své mužství s vnějšími úspěchy. Stárnutí může vnímat jako ponížení. Strach ze ztráty potence - světské, sexuální či obojí - snižuje jeho hodnotu ve vlastních očích i v očích ostatních lidí. Syn, který se právě chystá vydat se na vlastní cestu životem - mužný, slibný a se všemi předpoklady dosáhnout větších úspěchů než jeho otec - může vyvolat šířavou žárlivost, jež vzkličí dokonce i uprostřed velké lásky. Stane-li se to, aniž by si to otec uvědomil, může otec na syna nechtěně uvrhnout "kletbu". Může se mu odcizit nebo být náhle přehnaně kritický, může cítit odpor vůči poutu mezi manželkou a synem. Někdy se mu podaří zničit synovy sny a touhy. Nevědomky, ale s ničivým záměrem podkopává sebedůvěru mladého muže, aby si podržel svou moc a nadvládu. Podvědomá žárlivost může být pro dítě ničivá. Mladý muž bojující proti skrytému nepřátelství svého otce brzy zjistí, že se mu nic nedaří - ve škole, v práci, v osobním životě - protože někde hluboko uvnitř cítí, že musí jednat podle otcova přání, a neodvažuje se sesadit otce z trůnu jeho autority. Nakonec se z něj může stát neschopný člověk, jak si to otec podvědomě přeje, přestože na vědomé úrovni očekává synův úspěch. Syn někdy zjistí, že se neustále zaplétá do sporů s úřady a nakonec nevědomky projevuje veškeré slabosti a špatné stránky, které do něj otec promítá. Je to způsob, jak obejít nevyhnutelné slabiny a zmatky vlastního stárnutí.

Popsaný model rozhodně není nijak neobvyklý. Není ďábelský, ale čistě lidský. Pro každého otce je obrovskou výzvou najít v sobě dostatek velkorysosti a dovolit synovi, aby ho překonal - a s noblesou přijmout

běh času a obyčej tohoto světa, jakkoli nespravedlivý, stranit mládí. Není snadné vyrovnat se s existencí pouta mezi manželkou a synem, považovat je za zákonité a nebát se, že ohrozí vlastní citové bezpečí. Vyžaduje to skutečnou víru v život. Jakmile si ji otec osvojí, dokáže synovi poskytnout oporu a povzbuzení, které od otce potřebuje každý syn. Takové porozumění vytvoří hluboký vnitřní mír a sílu. Pokud si otec uvědomí, že podle všech svých schopností naplnil své mladické možnosti, smíří se se svými nenaplněnými sny a tvůrčím způsobem se přesune do další fáze života.

Usire, Eset a Hor

Božské dítě přináší věčnou naději

Staroegyptský mýtus představuje dítě jako nositele naděje a obnovy, dodává nám odvahu zdolávat překážky a dopracovat se ke klidu a spokojenosti. Kvůli božskému dítěti, které vykoupí předchozí utrpení a přemůže zlo, přirovnávali někteří učenci Usira, Eset a Hora ke křesťanské svaté trojici. Z psychologického hlediska nám tato božská rodina sděluje mnohé o významu a smyslu naděje, jakou prožíváme skrze své děti.

Usire byl prvorozeným synem otce Země a matky Nebe. Mladý bůh měl sličnou tvář a byl mnohem vyššího vzrůstu než lidské bytosti. Vzal si za ženu svou sestru, bohyni Měsíce Eset. Společně naučili egyptský lid obdělávat půdu a připravovat chleba, víno a pivo. Eset naučila ženy drtit obilí, spřádat len a tkát látky. Usire postavil první chrámy a vytvořil první sochy bohů, od něj se lidé poprvé dozvěděli o existenci bohů. Lidé mu říkali "Dobrý", protože byl nepřitelem násilí a svou vůli prosazoval laskavě a mírumilovně. Brzy se však stal obětí zlého bratra Sutecha, který žárlil na jeho moc. Sutech byl krutý a divoký, předčasně se vydral z matčina lůna a byl odhodlán zmocnit se vlády nad světem. Pozval Usira na hostinu a tam ho zavraždil. Mrtvé tělo zavřel do rakve, kterou hodil do Nilu.

Když se Eset dozvěděla o Usirově smrti, byla přemožena žalem. Ostříhala si vlasy, roztrhla své roucho a ihned se vydala hledat rakev s Usirovým tělem. Rakev mezitím doplula do moře a odtud se dostala do města Byblos, kde uvízla v kořenech stromu tamaryšku. Strom rostl s tak neuvěřitelnou rychlostí, že brzy obklopil celou rakev. Mezitím vládce onoho města vydal příkaz porazit strom, který měl sloužit jako sloup podpírající strop v jeho paláci. Jakmile to bylo vykonáno, začal strom vydávat vůni tak nádhernou, až se pověst o ní donesla ke sluchu Eset. Ihned pochopila. Bez meškání vyrazila do města Byblos, vyňala rakev ze stromu a převezla ji zpět do Egypta. Sutech však věděl, co se děje, našel rakev ukrytou v bažinách, otevřel ji a roztrhal bratrovo tělo na čtrnáct kusů, které rozmetal široko daleko.

Eset však neztratila odvahu a odhodlání. Hledala drahocenné kusy manželova těla a našla všechny, až na přirození, které spolkl říční krab. Bohyně byla mocnou čarodějkou, sestavila znovu Usirovo tělo, spojila dohromady jednotlivé části a chybějící pyj zhotovila z vlhké hlíny. Nato vykonala balzamovací rituály, jimiž přivedla zavražděného boha k věčnému životu. Zatímco Usire spal a čekal na své znovuzrození, Eset ulehla vedle něj a počala božské dítě, Hora. Byl přirovnáván k sokolovi, jehož oči zářily světlem slunce i svitem měsíce. Vzkříšený, a tudíž bezpečný před jakoukoli hrozbou smrti mohl Usire znovu převzít vládu nad světem. Byl však zarmoucen mocí zla, jež vládlo na zemi, a uchýlil se do podsvětí, kde vřele vítá duše spravedlivých a vládne mrtvým.

Pomsta za krutou smrt a roztrhání otcova těla zůstala na Horovi. Hor byl vychován v ústraní, neboť matka se obávala Sutechových úkladů. Hor se narodil jako neduživé dítě a unikl hrožícím nebezpečím pouze díky matčině kouzelné moci. Sutech se přičinil o to, aby Hora pokousala divá zvěř, uštkli ho škorpioni, byl popálen, sužovaly jej prudké bolesti útroob. Přes všechna trápení z něj vyrostl silný muž. Často se mu zjevoval Usire a učil ho používat zbraně, takže Hor byl brzy schopen vyhlásit Sutechovi válku, žádat zpět své dědictví a pomstít otcovu smrt.

Když Hor dospěl v muže, začal dlouhou válku proti nepřátelům a mnoho z nich si podrobil. Sutech však nemohl být poražen pouze silou zbraní, neboť byl příliš lstivý. Ve snaze učinit přítrž nekonečnému krveprolití svolali ostatní bohové soud a předvolali k němu oba protivníky. Sutech tvrdil, že Hor je nemanželský syn počatý až po Usirově smrti, ale Hor vítězně prokázal svůj původ. Bohové odsoudili uchvatitele, navrátili Horovi jeho dědictví a prohlásili ho vládcem Egypta. Hor pokojně vládl zemi i nebesům a společně s otcem a matkou byl uctíván v celé zemi. I při vladařských povinnostech často navštěvoval otce v podsvětí, uváděl zesnulé před "Dobrého boha" a předsedal při vážení duší.

VÝKLAD :

Žádné dítě nemůže vykoupit životy svých rodičů. Ve vrozené dobrotě a nevinnosti dětství je však skryta naděje a víra v budoucnost, jež dodá smysl bezútesnému životu i dřívějšímu utrpení. Mýtus o Usirovi, Eset a Horovi nám ukazuje samu podstatu puzení zakládat rodinu. Nejde pouze o pokračování biologického života, ale o to, že zrození dítěte je předzvěstí nového počátku a možnosti nápravy všech bolestí minulosti. Ve svých potomcích nehledáme jen pokračování těla, ale i ducha. Usirova rodina nese archetypální znaky, a proto odráží modely, jež existují v každé rodině. Důležitým motivem je Esetina oddanost. Přes všechny překážky, které jí Sutech klade do cesty, je odhodlána nalézt a uzdravit manželovo znesvěcené tělo. Tato bezvýhradná oddanost je jedním ze spásonosných prvků mýtu. V každodenním životě jí může projevit každý, kdo je ochoten přes všechny nezdary a porážky podpořit svého partnera. V člověku, který věrně stojí po partnerově boku a povzbuzuje ho ve chvílích, kdy ztratil práci či prochází obdobím nemoci a sklíčenosti, zahlédneme odlesk Esetiny oddanosti. V podobných situacích prožíváme hluboké archetypální téma vykoupení, o němž vypráví tento mýtus.

Dalším důležitým prvkem příběhu je početí Hora, k němuž došlo ve chvíli, kdy bylo nejhůře. Eset počala božské dítě, když Usire spal a čekal na vzkříšení. Co to může znamenat v podmínkách běžného rodinného života? Snad nám to něco sděluje o době, kdy nejvíce toužíme po dětech, neboť děti jsou i za těch nejobtížnějších okolností zdrojem naděje. Impulzem pro založení rodiny není vždy světský úspěch a spokojenost. Někdy nás k tomu přiměje tvrdý boj o život, touha zanechat po sobě stopu a snaha dodat životu smysl.

Hor prožil dětství plné nejistoty a dříve, než dorostl do plné síly, musel čelit mnoha strážním. I z toho můžeme čerpat ponaučení o životě, neboť největší a nejtvořivější činy často povstanou z křehkých a zranitelných počátků. Eset úspěšně ochránila syna před Sutechovými úklady. Stejně jako musíme chránit své zranitelné děti, musíme chránit také to, co je v nás nejzranitelnější, aby to mohlo přinést své plody. Hor chápe, že musí vykoupit otcovo utrpení. Usire již nechce pobývat na tomto světě a pokračovat v boji. V jistém období života se musíme

spolehnout na své děti a nechat je, aby se vyrovnaly s budoucností, neboť my sami zestárneme a nebudeme mít dostatek energie či odvahy, abychom zápolili se životem. Zde vidíme odlesk dalších mytických příběhů: žárlivost, kterou cítí Théseus vůči Hippolytovi, je výrazem Théseovy neschopnosti důvěřovat synovi, že dokáže převzít otěže a zaujmout své místo v životě. Usire se tohoto úkolu zhostil úspěšně. Řešením konfliktu není vítězné tažení či bitva svedená jakýmkoli jednotlivcem, ale rozhodnutí bohů, že Hor si zaslouží převzít své dědictví. I my sami budeme muset nakonec ponechat na osudu, aby dokončil vše, co jsme nestihli, a důvěřovat čemukoli, co považujeme za boha nebo duši, že naplní vše, o co usilujeme. Jestliže jsou naše cíle poctivé a spravedlivé, nemusí být zlo sice navždy poraženo, ale často není v jeho moci zničit dobré dílo. Důvěra, že čas a vnitřní poctivost nakonec vede k vyrovnanosti a klidu, nám pomůže smířit se v rodinném životě se situacemi, jež nemůžeme změnit, přivede nás k odpuštění těm, kteří nám ublížili, a pomůže nám uchovat si víru v budoucnost.

Příběh o Poiovi

Děd a vnuk odčiní minulost

Poslední příběh této kapitoly pochází od indiánského kmene Černonožců, kteří žili na severoamerických pláních. Vypráví o tom, že léčivá jiskra lásky může přeskočit přes jednu generaci, mezi dědem a vnukem. Může odčinit utrpení, které si vzájemně působí rodiče a děti, a zpřístupnit dávnou moudrost i budoucím generacím.

Kdysi dávno shlédl Jitřní hvězda z nebes na zemi a spatřil tam překrásnou černonožskou dívku Soatsaki. Zamiloval se do ní, oženil se s ní a vzal ji k sobě na nebesa, do obydlí svého otce a matky, Slunce a Měsíce. Soatsaki mu porodila syna, jemuž dali jméno Malá hvězda. Měsíc, Soatsakina tchyně, přijala mladou ženu přívětivě, ale varovala ji, aby nikdy nevykopala kouzelný tuřín, který rostl poblíž jejich obydlí. Soatsaki však podlehla zvědavosti. Vytrhla zakázaný tuřín a zjistila, že dírou po něm dohlédne až na zem. Spatřila obydlí svého kmene, zastesklo se jí po domově a jejího srdce se zmocnil nesmírný smutek. Za neposlušnost ji stihl trest: tchán ji vyhnal z nebe i s malým synkem. Spustil je oba na zem, zabalené do losí kůže. Ubohá žena, odloučená od milovaného muže, brzy žalem zemřela, a synek zůstal sám a opuštěný.

Dítě mělo na tváři jizvu, proto mu začali říkat Poia, tedy Zjizvená tvář. Když Poia vyrostl, zamiloval se do náčelníkovy dcery. Ona ho však kvůli jizvě odmítla. Zoufalý mladík se rozhodl vyhledat svého děda, Slunce, který by ho mohl zbavit jeho zohyzdění. Poia se tedy vydal na západ. Když dorazil k Pacifiku, zastavil se a strávil tři dny v pústu a modlitbách. Zrána čtvrtého dne se na vodě objevila osvětlená stezka. Poia na ni odvážně vykročil. Jakmile dorazil k dědovu obydlí na nebesích, spatřil svého otce, Jitřní hvězdu, bojovat se sedmi nestvůrnými ptáky. Přispěchal otci na pomoc a netvory zabil. Odměnou za statečný čin ho děd zbavil jizvy, naučil ho tančit rituální tanec Slunce a na důkaz příbuzenství se Sluncem mu daroval havraní péra a kouzelnou píšťalu, s jejíž pomocí získá srdce vyvolené dívky. Poia se vrátil na zem jinou stezkou, zvanou Mléčná dráha. Naučil Černonožce tančit tanec Slunce, oženil se s náčelníkovou dcerou a vzal ji na nebesa, aby spolu žili u mladíkova otce Jitřní hvězdy a u prarodičů, Slunce a Měsíce.

VÝKLAD:

Hrdina tohoto půvabného příběhu se jmenuje Zjizvená tvář. Mnohé děti skutečně utrpí psychické poranění v důsledku manželských problémů, odcizení a rozchodu rodičů. Zde je příčinou konfliktu Poiova matka Soatsaki, která nedodržela pravidla platná v božské rodině, kam se provdala. Pro svou neposlušnost byla Soatsaki potrestána odloučením od manžela a Poia byl odloučen od otce.

Podobný scénář vidáme pravidelně: jestliže se žena přivdá do rodiny s neměnnými a přísnými pravidly, která nedokáže přijmout, je z rodiny vypuzena citově a někdy i doslova. Často se to stává v tak zvaných "smíšených manželstvích", kde ekonomický, náboženský nebo rasový původ tvoří pevný rámec, do něhož "cizí člověk" nezapadá. Neradostná situace způsobí jizvy zejména dětem.

Poia, vnuk Slunce a Měsíce, však nehodlá přijmout svůj osud. Dožaduje se vstupu do říše svého děda, o němž ví, že dokáže vyléčit jeho znetvoření. Z toho lze čerpat ponaučení, že láskyplný vztah s prarodiči často dokáže zacelit rány způsobené nešťastným manželstvím rodičů. Poia se musí nejprve projevit - brání otcův život a zabije kruté ptáky. I my musíme někdy udělat první krok a s odvahou a soucitem přistoupit k odcizeným příbuzným, i když víme, že nesou odpovědnost za roztržku. Poia je ochoten to podstoupit i za cenu hrozícího ponížení, ale nakonec získá nesmírnou odměnu. Zbaví se své jizvy a kromě toho smí kmeni své ženy přinést moudrost Slunce a šířit ji mezi lidem. Předává tak nadání a schopnosti předků budoucím generacím.

Mýtus nese důležité poselství o ochotě přenést se přes vlastní pýchu a usilovat o obnovu rodinných pout, která byla přetrhána vinou druhých. V rodinách se často stává, že kvůli nesouladu mezi rodiči nebo kvůli konfliktům mezi rodiči a prarodiči se děti prarodičům odcizí. Ochota některého z dětí přenést se přes minulost - ať už díky uplynulému času, vzdálenosti či jiskřičce lásky, jež přetrvala navzdory sporům - je jako kouzelná stezka, po níž Poia kráčí do říše svého děda. Tato ochota může znovu spojit celou rodinu a vytvořit most, po němž se moudrost minulosti přenesou k budoucím generacím.

.....